

Kleding uit de kliko!

*Naar een rechtvaardige, sociale
en duurzame textielinzameling*

ChristenUnie

Inhoudsopgave

1.	Waarom kleding inzamelen?	3
2.	Textielinzameling van oorsprong charitatief.....	4
3.	Landelijk afvalbeheerplan.....	5
4.	Nog 140 miljoen kilo textiel in het restafval.....	5
5.	Aanbesteden van textielinzameling.....	7
6.	Een duurzame textielinzameling en sortering.....	9
7.	Social return en goede doel.....	10
8.	Aanbevelingen: Kleding uit de kliko!	11

Deze notitie is geschreven door Carla Dik- Faber (Tweede Kamerlid) en Frank Visser (beleidsmedewerker).

April 2014

Toelichting voorkant

Op de voorkant ziet u Tweede Kamerlid Carla Dik- Faber op Prinsjesdag in een wel heel bijzonder jurkje. Het jurkje is gemaakt van materiaal dat afkomstig is van gerecyclede marine-uniformen en is ontworpen door Monique Collignon. Het Leger des Heils ReShare heeft sinds anderhalf jaar een samenwerking met Defensie. Defensie levert zo'n 600.000 kilo uniformen per jaar, die niet meer gedragen kunnen worden, aan het Leger des Heils, waaronder marine uniformen.

1. Waarom kleding inzamelen?

Aanleiding

Eén van de onderwerpen waar de ChristenUnie zich in wil onderscheiden is het afvalbeleid. Of beter gezegd: grondstoffenbeleid. Want het meeste afval kan, als we het goed inzamelen en bewerken, weer nuttig worden gebruikt. Dit is niet alleen goed voor het milieu, maar ook voor onze economie. Afval kan geld en banen opleveren. Door meer aandacht voor recycling, liggen er ook kansen voor Nederland als innovatieland. Op gemeentelijk niveau liggen er nog veel mogelijkheden om te komen tot groene groei in het afvaldossier.

In dit document vindt u de voorstellen van de ChristenUnie om tot een rechtvaardige, sociale en duurzame inzameling, sortering en verwerking van textiel afval te komen. Aanleiding is de grote hoeveelheid textiel die nog bij het restafval verdwijnt. Daarnaast is er discussie over het al dan niet aanbesteden van de textielinzameling en de gevolgen hiervan voor goede doelen. Ook is er discussie over de kwaliteit van de sortering van het ingezamelde textiel en de export naar het buitenland.

Afgelopen maanden heeft de ChristenUnie gesprekken gevoerd met de charitatieve kledinginzamelaars en enkele werkbezoeken afgelegd. Deze nota is mede op basis van die gesprekken en werkbezoeken tot stand gekomen.

Visie ChristenUnie

Wij geloven dat we de aarde hebben gekregen en dat we er zuinig op moeten zijn. Daar varen we allemaal wel bij, net als toekomstige generaties. **De ChristenUnie wil handen en voeten geven aan de Bijbelse opdracht om een goed rentmeester te zijn.** Door afval te gaan behandelen als grondstof en met concrete voorstellen te komen om dit te bereiken, maken we dit tastbaar. Dit spaart primaire grondstoffen, stimuleert werkgelegenheid en innovatie en het voorkomt dat waardevolle, herbruikbare materialen worden verbrand.

Kledinginzameling is van oudsher ingezet om kwetsbaren in onze samenleving te ondersteunen. De ChristenUnie wil dat dit zo blijft. De tijd dat kerken kleding inzamelden en binnen hun eigen gemeente of parochie verdeelden, ligt echter ver achter ons. Er zijn nog steeds veel particuliere initiatieven, maar tegelijkertijd is de branche sindsdien sterk geprofessionaliseerd en opereert op veel grotere schaal. **Door te kiezen voor charitatieve inzamelaars blijft kledinginzameling een manier om goed te doen met gedragen kleding.** Het genereert immers fondsen voor goede doelen die op hun beurt de kwetsbaren in de samenleving steunen. Hierbij snijdt het mes overigens aan twee kanten. Onder de noemer *social return* worden initiatieven ontwikkeld om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te betrekken in werktrajecten. Buiten deze projecten om, zijn binnen de gedragen textielbranche van nature veel mensen met beperkte mogelijkheden werkzaam, aangezien veel van het werk laaggeschoold van aard is. Kledinginzameling is ook goed voor het milieu. Het scheiden en hergebruiken van textiel zorgt voor aanzienlijke besparingen in watergebruik en geeft veel minder CO2 uitstoot. **Kledinginzameling is goed voor mens en milieu!**

Doel

Met deze nota wil de ChristenUnie de inzameling en verwerking van textiel in gemeenten in Nederland prominent op de agenda zetten. We willen dat burgers, bedrijven en gemeenten werk maken van kledinginzameling. We roepen gemeenteraden op om hun lokale beleid voor kledinginzameling op een sociale, rechtvaardige en duurzame wijze invulling te geven. We reiken daarvoor creatieve ideeën aan.

2. Textielinzameling van oorsprong charitatief

Begin twintigste eeuw maakten veel mensen hun kleding noodgedwongen zelf. Kleding werd pas afgedankt als het versleten was of als de drager er uitgegroeid was. Slechts de meer welgestelde burgers konden zich permitteren om de kleding af te staan aan 'arme mensen'. **Veelal via kerken vond de nog draagbare kleding haar weg naar diegenen die behoeftig waren.**

Hier ligt de oorsprong van de huidige (charitatieve) textielinzameling. In de jaren van de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog groeide de economie aanzienlijk. Kleding werd van een dagelijks noodzakelijk gebruiksgoed tot een gemeengoed en een uiting van sociale status. Hierdoor steeg zowel het aanbod van gedragen kleding als de kwaliteit ervan. Aan de andere kant daalde de vraag van mensen die behoefte hadden aan gebruikte kleding binnen ons land.

In veel ontwikkelingslanden was wel grote behoefte aan gedragen kleding, aangezien het aanschaffen van nieuwe kleding voor veel mensen niet tot de mogelijkheden behoorde. Het aandeel gedragen kleding dat inzamelaars niet konden gebruiken voor de eigen hulpverlening werd verkocht aan zogenaamde sorteerbijzinnen. Met het ontvangen geld werd dan weer charitatief werk binnen de organisatie gefinancierd. Een deel van de bruikbare kleding werd verkocht op tweedehands markten in Nederland, maar het grootste gedeelte werd geëxporteerd. Onbruikbare kleding werd doorverkocht aan de recyclingindustrie voor verdere verwerking tot bijvoorbeeld poetslappen.¹

Op dit moment ligt de geschatte bijdrage aan goede doelen vanuit kledinginzamelaars rond 4 miljoen euro per jaar. Wanneer we geen actie ondernemen zal dit bedrag afnemen in de komende jaren. Met gerichte acties kunnen we dit bedrag echter ook verhogen.

3. Landelijk afvalbeheerplan

In Nederland wordt jaarlijks 67 miljoen kilo gescheiden ingezameld textiel geregistreerd, waarvan bijna 90% via textielcontainers². De rest gaat via huis-aan-huis inzameling, depots en kringloopwinkels. In het landelijk afvalbeheerplan 2009-2021 (LAP2)³ is per afvalsoort beschreven hoe deze minimaal moet worden verwerkt. **De Ladder van Lansink is daarbij uitgangspunt.** Deze definieert een afvalhiërarchie, waarbij de meest milieuvriendelijke verwerkingswijze bovenaan de ladder staat. De Ladder van Lansink kent de volgende treden:

- Preventie: het ontstaan van afvalstoffen wordt voorkomen of beperkt, of er wordt gekozen voor stoffen met minimale gevolgen voor het milieu.
- Producthergebruik: stoffen, preparaten of andere producten worden na gebruik als zodanig opnieuw gebruikt.
- Materiaalhergebruik of recycling: stoffen en materialen uit een product worden opnieuw gebruikt.
- Energie: afvalstoffen worden als brandstof gebruikt.
- Verbranden: afvalstoffen worden verbrand.
- Storten: afvalstoffen worden gestort.

De minimumstandaard voor het be- en verwerken van gescheiden ingezameld textiel is ‘nuttige toepassing in de vorm van materiaalhergebruik’. De minimumstandaard voor niet voor hergebruik geschikt textiel is ‘verbranden als vorm van verwijdering’. Een voorbeeld van niet voor hergebruik geschikt textiel is sterk vervuild textiel, zoals kleding met verf of olievlekken. De doelstelling uit LAP2 is om richting een scheidingspercentage van 65% voor het huishoudelijk afval te klimmen. Een betere scheiding van textielafval kan hieraan bijdragen.

4. Nog 140 miljoen kilo textiel in het restafval

Minimumstandaarden voor textiel kunnen alleen nageleefd worden als textiel gescheiden wordt ingezameld. In Nederland wordt op dit moment echter nog bijna 140 miljoen kilo textiel niet gescheiden ingezameld⁴. **Dit betekent dat ongeveer twee derde van al het afgedankt textiel met het huishoudelijk afval wordt verbrand, terwijl veel van dit textiel geschikt is voor hergebruik.**

² CBS – Gemeentelijke Afvalstoffen | Breng- en haalvoorzieningen Textiel - <http://tinyurl.com/lyoulpu>

³ Landelijk Afvalbeheerplan 2009-2021: <http://www.lap2.nl/default.asp>

⁴ Textielinzameling op de kaart | Brochure: <http://tinyurl.com/textielinzameling-op-de-kaart>

Totaal 207.000 ton textielafval aanwezig in Nederland

	van gescheiden	van totaal
67.000 ton textiel gescheiden ingezameld		
▪ Geschikt voor Product hergebruik	60 %	19 %
▪ Materiaal hergebruik (bijv. poetslappen)	19 %	6 %
▪ Overige / Innovatieve toepassingen	13 %	4 %
▪ Verbranding (met energieretourwinning)	8 %	2 %
	100 %	32 %
140.000 ton textiel nog in restafval!	van restafval	van totaal
▪ Geschikt voor product hergebruik	26%	17%
▪ Geschikt Materiaal hergebruik	37%	25%
▪ Onbruikbaar	37 %	25 %
	100 %	68 %

Bron: RWS / CBS / CE Delft
Jaar: 2011

Van het ingezamelde textiel was in 2011 nog 60% opnieuw als kleding te gebruiken, maar dit percentage daalt gestaag door veel goedkope kleding uit o.a. China en andere opkomende economieën. Daarnaast zamelen de grote inzamelaars sinds een aantal jaren ook textiel voor materiaalhergebruik in. Hierdoor neemt het volume ingezamelde textiel toe, maar de kwaliteit neemt af. In de onderstaande figuur staat de ontwikkeling van 2006 t/m 2012. Als deze toename zich voortzet, kan er van worden uitgegaan dat in 2015 zo'n 60% van het ingezamelde textiel niet meer herdraagbaar is.

Stijging van de hoeveelheid niet-herdraagbaar textiel gedurende de afgelopen jaren.

Op 11 oktober 2012 hebben 13 partijen en de ministeries van Infrastructuur en Milieu (IenM) en Economische Zaken (EZ), de Green Deal Inzameling Textiel ondertekend⁵. Nog een aantal partijen heeft zich later bij deze Green Deal aangesloten. De doelstelling van deze Green Deal is dat eind 2015 het aandeel textiel in het restafval met 50% is verminderd vergeleken met 2011. Hierdoor zal het aandeel ingezameld niet-herdraagbaar textiel naar verwachting flink toenemen.

⁵ <http://www.fashion2.nl/>

Gelukkig is in Nederland steeds meer kennis beschikbaar om het materiaal uit niet-herdraagbaar textiel afval een hoogwaardiger bestemming te geven dan de conventionele toepassingen zoals poetslappen of isolatiemateriaal. Zo kunnen de vezels gebruikt worden in nieuw garen door gedragen kleding te sorteren op vezelsamenstelling en kleur.

Handmatig sorteren van niet-herdraagbaar textiel is relatief duur en mist nauwkeurigheid. Daarom zijn technologische ontwikkelingen op dit gebied nodig. Verschillende Nederlandse organisaties zijn hier ook al ver mee. De eerste zeer succesvolle resultaten zijn al gehaald met automatische sorteermachines.⁶

In 2011 was het totale aandeel textiel geschikt voor materiaalhergebruik in het gescheiden ingezamelde textiel en het restafval 31%. Dit kan onder andere gebruikt worden voor het toepassen als nieuwe stof. Zo'n 1/3 deel van de stoffen is katoen. Wanneer bijvoorbeeld in Nederland 100 miljoen kilo textiel gescheiden wordt ingezameld, kan dit potentieel de productie van ongeveer 10 miljoen kilo katoen besparen. Dat betekent dat materiaalhergebruik een besparing van 80 miljard liter water oplevert!⁷

Andere stoffen die vrij kunnen komen voor materiaalhergebruik zijn wol, polyester, acryl en mengvormen. 1 miljoen kilo gerecyclede wolvezels zorgt voor een afname in methaangassen van 1 miljoen kilo. Voor polyester, acryl en mengvormen zijn dergelijke gegevens nog niet onafhankelijk vastgesteld, maar dat er milieuwinst optreedt mag duidelijk zijn.

Wanneer je beseft dat het scheiden van één kilo textiel, 3,43 kg CO₂ bespaart ten opzichte van verbranding, is de enorme winst voor milieu en samenleving evident.

CO₂-reductie per kg gescheiden ingezameld afval:

 GFT:	2,57 kg CO ₂ / kg
 Glas:	0,32 kg CO ₂ / kg
 Textiel:	3,43 kg CO₂ / kg

5. Aanbesteden van textielinzameling

Gemeenten gunnen steeds vaker de inzameling van textiel middels openbare (Europese) aanbestedingen. Vaak wordt gesteld dat dit verplicht is, maar dat is zeer de vraag (zie kader). Het beslissende gunningcriterium bij aanbestedingen is vaak 'laagste prijs'. De textielinzamelaar die de hoogste vergoeding per kilo textiel aan de gemeente betaalt, ontvangt dan de gunning. Textielinzamelaars die inzamelen voor het goede doel houden steeds minder geld 'over' voor hun ideële doelstelling. Er zijn zelfs verschillende gemeenten waar charitatieve textielinzamelaars inzamelen die nauwelijks tot géén geld meer naar het goede doel kunnen laten stromen.

Hoewel de vergoedingen die gemeenten ontvangen doorgaans niet openbaar zijn in verband met concurrentiegevoeligheid, is wel bekend dat de vergoedingen in enkele jaren tijd zijn geëxplodeerd: van enkele centen per kilo als onkostenvergoeding tot wel 50 cent per kilo in recente jaren. Dit

⁶ Zo hebben de charitatieve textielinzamelaar Stichting KICI uit Den Haag met het gecertificeerde textielsorteerbedrijf Wieland Textiles uit Wormerveer, de eerste automatische sorteermachine "OptiTex[®]" ontwikkeld. Deze sorteermachine is de opvolger van de eerder gelanceerde T4T (textiles4textiles) sorteermachine, die elke seconde een kledingstuk sorteert.

⁷ <http://www.nrcnext.nl/blog/2013/01/04/next-checkt-%E2%80%98de-teelt-van-een-kilo-katoen-kost-8-000-liter-water%E2%80%99/>

terwijl de gemiddelde opbrengst per kilo voor een van de grootste charitatieve textielinzamelaars van Nederland onder dit bedrag ligt⁸.

Door het aanbesteden op prijs, moeten charitatieve textielinzamelaars mee- concurreren met commerciële textielinzamelaars, maar ook onderling, waardoor de vergoedingen aan de gemeenten nog verder oplopen. In 2012 betaalden de charitatieve textielinzamelaars de lokale overheid ongeveer net zoveel, als dat ze aan goede doelen uitkeerden (3,8 miljoen euro).⁹

Aanbestedingsplicht of niet?

Gemeenten moeten “duurzaam inkopen”. Hiervoor wordt doorgaans het gunningcriterium “Economisch Meest Voordelige Inschrijving (EMVI)” gehanteerd, ook bij de textielinzameling. De textielinzamelaars constateren echter dat in de meeste gevallen gemeenten toch op basis van de “hoogste inzamelvergoeding” hun aanbestedingen in de markt zetten. Verhoudingen van 70% prijs en 30% duurzaamheid zijn geen uitzondering. Zeker omdat de duurzaamheidcriteria regelmatig bestaan uit zaken als Euro V-norm en andere criteria waar vrijwel alle inschrijvers wel aan voldoen.

Het is de vraag of gemeenten de textielinzameling überhaupt wel hoeven aan te besteden. Aanbesteden is alleen verplicht boven een bepaalde grens. De “economische waarde” van de opdracht is op voorhand helemaal niet vast te stellen, zoals dat wel redelijk kan bij bijvoorbeeld Oud-Papier. Hier is namelijk een gemiddelde prijs van bekend (OPK-index).

Daarnaast levert de textielinzameling (momenteel) geld op, dus wordt er feitelijk niet ‘ingekocht’ maar ‘verkocht’ door gemeenten.

Het verlagen van de afvalstoffenheffing door de textielinzameling aan te besteden is geen goed argument. Opbrengsten van de textielinzameling mogen niet zomaar worden ingezet voor het dekken van andere kosten van een gemeente. En aangezien de textielinzameling de gemeente geen of nauwelijks geld kost, zou de dienstverlening ‘om niet’ zijn. En opdrachten ‘om niet’ hoeven onder voorwaarden niet te worden aanbesteed.

Tenslotte hebben gemeenten als primaire taak om een zo hoog mogelijk scheidingsresultaat te behalen bij afvalinzameling. Het aanbesteden van de textielinzameling met als belangrijkste gunningcriterium ‘prijs’, resulteert niet in de beste inzamelaar, en kan dus botsen met de doelstelling van de gemeente.

De ChristenUnie vindt de situatie zoals hierboven geschetst een zorgelijke en ongewenste ontwikkeling. Niet alleen omdat wij van mening zijn dat textielinzameling een middel moet blijven om fondsen te genereren ten behoeve van de kwetsbaren in onze samenleving, maar ook omdat dit ten koste kan gaan van een optimaal recycle resultaat:

- » **Het primaire doel van gemeenten voor de afvalinzameling, “Een betere afvalscheiding, preventie van afval en minder zwerfafval”.**¹⁰ Als echter prijs het belangrijkste gunningcriterium is richten inzamelaars zich niet meer op de kwaliteit van de dienstverlening of duurzaamheid, maar verkopen ze het ingezamelde textiel aan de hoogste bidder. Deze bevinden zich soms in

⁸ Financieel jaarverslag KICI 2012: <http://kici.nl/nl/over-kici/jaarverslagen>

⁹ De Gelderlander | 03-08-2013: www.gelderlander.nl/algemeen/binnenland/goede-doelen-betalen-gemeenten-fors-meer-voor-kledinginzameling-1.3941215?ref=category_header

¹⁰ Rijkswaterstaat Leefomgeving: <http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/afval/afvalscheiding/>

het buitenland, waar minder toezicht is op de sorteermethoden. Om eenzelfde reden verwelkomen enkele inzamelaars alleen herdraagbaar textiel in hun containers, wat rechtstreeks indruist tegen de doelstelling om zo veel mogelijk textiel gescheiden in te zamelen.

- » Als textielinzamelaars geen geld overhouden, gaat dit rechtstreeks ten koste van het onderzoek- en innovatie budget, wat het verduurzamen van de textielsector niet verder brengt.
- » **Gemeenten stellen nauwelijks regels in hun aanbestedingen voor de wijze van sorteren en verwerken van ingezameld textiel**, terwijl zij ook voor dit deel verantwoordelijk zijn. Zo'n 50% van het ingezamelde textiel is niet meer opnieuw als kledingstuk draagbaar.¹¹ Een duurzame verwerking van juist dit textiel wordt door de Europese Verordening Overbrenging van Afvalstoffen (EVOA) nagestreefd¹². Helaas is de controle hierop minimaal. Zo kan niet-herdraagbaar textiel uit Nederlandse gemeenten in het buitenland alsnog op de afvalberg belanden, terwijl dit in Nederland verboden is.

Grillige textielprijzen zijn een direct risico voor inzamelaars en indirect ook voor gemeenten. 10 jaar geleden bracht een kilo textiel nog niet de helft op van de huidige prijzen. Wanneer de prijzen weer omlaag gaan, kunnen sommige inzamelaars niet meer aan verplichtingen jegens de gemeente voldoen. Een mogelijk gevolg hiervan is dat de inzameling van textiel stagneert.

Gemeenten gebruiken vaak het argument dat de opbrengsten uit de textielinzameling worden gebruikt voor (verlaging van) de afvalstoffenheffing. Zeker nu gemeenten moeten bezuinigen, is dit een welkome aanvulling op het budget. **De ChristenUnie is, samen met de staatssecretaris van Infrastructuur & Milieu¹³, van mening dat de opbrengsten voor de gemeenten niet hoger moeten liggen dan de onkostenvergoeding.** Burgers doneren immers hun gedragen textiel in de veronderstelling dat dit naar het goede doel gaat. Gemeenten moeten dat vertrouwen niet ondermijnen.

6. Een duurzame textielinzameling en sortering

Niet-gescheiden textiel wordt tegen hoge kosten verbrand, terwijl het gescheiden deel als grondstof dient voor nieuwe producten. **Met 140 miljoen kilo textiel in het restafval is de potentie voor kostenbesparing en milieuwinst enorm.** Een goede textielinzameling, -sortering en -recycling in Nederland levert een positieve bijdrage aan de Nederlandse economie en haar milieudoelstellingen. Niet voor niets heeft voormalig minister Cramer textiel als Prioritaire Stroom aangemerkt.

¹¹ Bron: <http://www.milieucentraal.nl/perskamer/persberichten/2012/kennisgebrek-hergebruik-textiel-leidt-tot-verspilling/>

¹² Website EVOA: [http://www.ilent.nl/onderwerpen/transport/afval over de grens evoa/](http://www.ilent.nl/onderwerpen/transport/afval%20over%20de%20grens%20evoa/)

¹³ Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2013–2014 nr. 117 Antwoord van Staatssecretaris Mansveld (Infrastructuur en Milieu), mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (ontvangen 1 oktober 2013) op vragen van het lid Dik-Faber (ChristenUnie) over de opbrengsten van gemeenten voor textielinzameling en de fijsortering van het ingezamelde textiel (ingezonden 23 augustus 2013) vraag 3 en 4.

Het is niet alleen van belang om de hoeveelheid textiel in het restafval te verminderen zoals afgesproken in de Green Deal (zie hoofdstuk 4). Ook de wijze van inzameling is van belang voor de te behalen milieuwinst. Door gericht afvalbeleid en milieubesparende maatregelen, is er de afgelopen jaren sprake van een significante afname van afvalstromen. Dit wordt mede versterkt door economische omstandigheden. Dit leidt ertoe dat onder de afvalinzamelaars een logistieke overcapaciteit ontstaat. Om de logistieke kosten te drukken, wordt niet alleen gekeken naar inkrimping van het aantal inzamelvoertuigen maar wordt ook de mogelijkheid onderzocht om droge reststoffen (papier, textiel, kleine elektrische apparaten enz.) gecombineerd in te zamelen om de capaciteit zo maximaal mogelijk te benutten. Immers, de beladingsgraad per kilometer is een grote bepalende factor bij het bepalen van de kostprijs per kilometer.

Natuurlijk is het goed en nodig om waar mogelijk kosten te reduceren maar dit mag niet ten koste gaan van de (milieu) winst. Textiel is een kwetsbaar product. Vuil en vocht hebben een desastreuze uitwerking op de kwaliteit. In de *cradle to cradle* gedachte, wordt de waarde van het restproduct voor een groot gedeelte bepaald door de kwaliteit. Het gecombineerd inzamelen van textiel met andere droge reststoffen heeft niet alleen grote negatieve invloed op de economische waarde van deze stroom herbruikbare grondstoffen (product of materiaalhergebruik), maar evenzeer impact op de ranking van de Ladder van Lansink, wat de milieudoelstellingen niet ten goede komt. Immers, devaluatie van product- naar materiaalhergebruik of zelfs verbranding betekent meer uitstoot van CO₂.

Het opdoen van kennis en voortdurende innovatie is onontbeerlijk om de milieuwinst te vergroten. Alleen zo wordt het mogelijk kleding en andere (industriële) producten te ontwikkelen die zonder nieuwe grondstoffen en de bijbehorende milieubelasting geproduceerd worden.

Enkele concrete voorbeelden van bestaande innovaties :

- » Een jeanslijn ontwerpen waarin oude spijkerbroeken als grondstof dienen voor nieuwe: de *G-STAR Raw Recycled* collectie.
- » Textiel verharden tot verkeersborden en gebruiksvorwerpen, zoals kleerhangers en schoenlepels.
- » Duurzaam isolatiemateriaal maken van oud textiel bespaart veel energie in vergelijking met de productie van glaswol.
- » Automatisch gesorteerd textiel kan nieuw textiel worden met slechts een fractie van het benodigde water en CO₂.
- » *We Fashion* zet de eerste stappen richting een *closed loop* in de productieketen. Consumenten kunnen oude kleding inleveren in ruil voor korting op hun aankoop. Tegelijk ontwikkelden en verkochten ze vesten en truien van herwonnen vezels uit verschillende afvalstromen.

7. Social return en goede doel

Gemeenten zoeken Wsw- activiteiten die voorzien in SROI (*Social Return*). In de nieuwe Aanbestedingswet is een sociale paragraaf bij inkoop van diensten verplicht. Textielinzameling en sortering kunnen hieraan bijdragen. Het is relatief arbeidsintensief en geschikt voor laagopgeleide werknemers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daarom werken charitatieve textielinzamelaars samen met sorteerbebedrijven die Wsw-medewerkers in dienst hebben. Ook de inzameling wordt vaak door Wsw-medewerkers gedaan.

De opbrengst van charitatieve textielinzamelaars gaat naar het goede doel en maatschappelijke organisaties. Per jaar gaat het om miljoenen euro's. Soms zijn dit landelijke doelen maar er gaat vaak ook geld naar lokale goede doelen. Zo wordt in Weert de inzameling van textiel en schoeisel gedaan door de lokale welzijnsorganisatie Punt Welzijn in samenwerking met Reshare van het Leger des Heils. Reshare heeft het alleenrecht om af te voeren, waarbij voor elke kilo een vergoeding aan Punt Welzijn betaald wordt. De volledige opbrengst gaat naar het plaatselijk verenigingsleven en lokale goede doelen. Door deze directe koppeling met lokale doelen en organisaties wordt geprobeerd de gescheiden inzameling te stimuleren.

8. Aanbevelingen: Kleding uit de kliko!

De ChristenUnie wil textielinzameling hoog op de agenda van de landelijke en lokale overheid zetten. Daarom stellen we het volgende voor.

1. De staatssecretaris van Infrastructuur & Milieu moet gemeenten via de VNG aanspreken op hun verantwoordelijkheid. Gemeenten zijn gehouden aan de doelstellingen in het landelijk afvalbeleidsplan, maar in de praktijk heeft kledinginzameling te weinig prioriteit. "In het aandachtsgebied textiel wordt minder tot geen inspanning gestoken", schreef de staatssecretaris op vragen van de ChristenUnie¹⁴. Gemeenten hebben uiteraard een autonome bevoegdheid, maar het is zorgelijk dat de VNG geen idee heeft welk beleid gemeenten voeren. **Gemeenten moeten inzichtelijk maken wat hun beleid voor textielrecycling is, zodat best practices uitgewisseld kunnen worden en gemeenten elkaar kunnen inspireren.**
2. **Ook versleten en kapot textiel kan worden gerecycled. Inzamelaars en gemeenten moeten duidelijk communiceren dat ook kapot textiel welkom is in de textielcontainer. Een landelijke publiekscampagne kan dit ondersteunen.** Daarbij kan worden aangesloten bij de campagne 'scheiden doen we samen uit liefde voor de aarde', die in november 2013 voor glas is opgezet vanuit producentenverantwoordelijkheid (Nedvang).
3. **Het heeft de voorkeur dat gemeenten niet meer in rekening brengen dan de kostprijs voor het plaatsen van containers en de inzameling, zodat de opbrengst voor het goede doel maximaal is.** Dat is ook wat burgers verwachten.
4. **Indien er desondanks wordt aanbesteed en prijs daarin een belangrijke rol speelt, is het nodig dat er een oplossing komt voor het ketendeficit.** Het ketendeficit is het financiële gat dat ontstaat bij de inzamelaars: door het steeds meer verzamelen van 'ondersoorten' die niet herdraagbaar zijn, neemt de waarde per kilo ingezamelde kleding af. Wij stellen voor dat gemeenten alleen een vergoeding vragen voor herdraagbare kleding (volgens een vast te stellen percentage van de totale hoeveelheid ingezamelde textiel). Als meer textiel niet meer in de kliko verdwijnt, levert dit de gemeente immers ook geld op aangezien dit dan

¹⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, Aanhangsel 117, antwoord van staatssecretaris Mansveld (Infrastructuur en Milieu), mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (ontvangen 1 oktober 2013) op schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (ChristenUnie) over de opbrengsten van gemeenten voor textielinzameling en de fijnsoortering van het ingezamelde textiel (ingezonden 23 augustus 2013).

niet meer wordt verbrand. Momenteel lopen er gesprekken over een Green Deal tussen het Rijk en textielinzamelaars om dit ketendeficit op te lossen. Gemeenten hebben hier een sleutelrol. Zij moeten aan tafel gaan zitten om tot een succesvolle Green Deal te komen.

5. Gemeenten wordt gevraagd bij de aanbesteding voor kledinginzameling de volgende criteria te hanteren: **social return, local for local** (opbrengsten van kledinginzameling worden geïnvesteerd in dorp of stad) en **duurzaamheid**.
6. Sommige gemeenten interpreteren de Wet Milieubeheer (2004) te strikt. Zij nemen textiel op in hun afvalstoffenverordening (en daarmee wordt textiel als afval bestempeld), waardoor textielinzameling door kerken, scholen en particulieren in de knel komt. **De ChristenUnie wil ruim baan voor particuliere initiatieven**. Het betreft een relatief klein deel van de markt voor kledingrecycling. De ChristenUnie wil deze betrokkenheid van mensen niet stoppen, maar actief ondersteunen. Zij zamelen geen afval in, maar herbruikbare kleding voor een medemens.
7. Recycling van bedrijfskleding is soms lastig. De fiscus bepaalt dat een percentage van kleding bedekt moet zijn met het bedrijfslogo, dat moeilijk te verwijderen is. Dit proces is te arbeidsintensief om terug te verdienen. De Belastingdienst moet dit criterium heroverwegen. **Een goed alternatief is dat in de aanbesteding voor nieuwe bedrijfskleding of uniformen wordt bepaald dat minimaal een bepaald percentage gerecycled materiaal is. Een andere mogelijkheid is dat met de kledingmaker afspraken worden gemaakt over het innemen van oude uniformen.**
8. De stroom gebruikte kleding is te gering om een wekelijkse of 2-wekelijkse inzameling voor te organiseren. De huidige inzamelstructuur via wijkcontainers, kringloopwinkels, huis-aan-huis inzamelacties en milieustraten is toereikend. Daarbij geldt het uitgangspunt: gemak dient de mens. Daarom moeten, waar dit nog niet is gebeurd, kledingcontainers worden geplaatst in of nabij supermarkten en winkelcentra. De gemeente moet hierover afspraken maken met de textielinzamelaar of dit opnemen in de aanbestedingseisen. **Uitgangspunt zou moeten zijn dat per 2500 inwoners een inzamelpunt beschikbaar is**. Nu is dit vaak nog niet zo. Zo zijn er in Amsterdam zo'n 80 inzamelpunten volgens Recyclemanager.NL terwijl dit er zo'n 300 zouden moeten zijn.
9. De meeste systemen voor afvalinzameling belonen de burger niet. Toch is iedereen het erover eens dat afval niet meer bestaat en beter gesproken kan worden over grondstoffen. Die grondstoffen vertegenwoordigen een waarde, maar de burger ziet daar niets van. **Een hoger inzamelingspercentage kan worden bereikt door burgers te belonen als zij textiel inleveren voor hergebruik of recycling van grondstoffen**. Inspirerende voorbeelden zijn er in Etten-Leur (Afval verdient beter) en Hoogvliet (Afval loont).
10. **Producenten en verkopers moeten meer verantwoordelijkheid nemen in het terugnemen van gedragen kleding**. Een aantal kledingzaken geeft korting aan klanten die gedragen textiel retourneren. Natuurlijk is dit ook een goed marketingconcept, maar de milieuwinst die hiermee geboekt wordt valt niet te negeren. De ChristenUnie wil dat wet- en regelgeving worden aangepast, zodat textielinzameling door de textielindustrie mogelijk wordt gemaakt, mits de milieudoelen gewaarborgd zijn.

11. Jaarlijks is in maart de nationale opschoondag van Nederland Schoon. Burgers, scholen en verenigingen door het hele land steken dan samen de handen uit de mouwen om het zwerfafval op te ruimen. **De ChristenUnie wil dat er een nationale opruimdag komt, waarop burgers geïnspireerd worden om hun overtollige zaken weg te brengen voor hergebruik of recycling. Natuurlijk is textiel een onderdeel daarvan.** Het is de bedoeling dat deze dag jaarlijks in het voorjaar gehouden wordt, waarbij eventueel kan worden aangesloten bij de nationale opschoondag.
12. **Blijf textiel apart inzamelen om te komen tot zo hoogwaardig mogelijke recycling en ga dit niet vermengen met andere droge afvalstoffen.**
13. In steeds meer gemeenten wordt de afvalstoffenheffing afhankelijk van het aantal kilo restafval of het aantal keren dat restafval wordt aangeboden. Dit zogenaamde diftar-systeem stimuleert gescheiden inzameling en leidt aantoonbaar tot forse reductie van het restafval. Voorkomen moet worden dat het restafval in andere containers terecht komt, zoals de textielcontainer. Dit kan per ongeluk gebeuren, maar er zijn ook mensen die een goedkope weg zoeken om van hun afval af te komen via de textielcontainer. Momenteel vormt afval al zo'n 10% van de totaalinzameling van textiel. **Gemeenten moeten burgers goed voorlichten over de gevolgen van vervuiling in de textielcontainer voor het recyclingresultaat.** Ook kunnen gemeenten afspraken maken met de textielinzamelaars over de financiering van de verbrandingskosten van restafval dat in textielcontainers wordt achtergelaten.

Geraadpleegde bronnen en links naar meer informatie

Rijkswaterstaat Leefomgeving | Ketenaanpak textiel

http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/duurzaam_produceren/ketenaanpak/textiel/

Milieuanalyses textiel ten behoeve van prioritaire stromen ketengericht afvalbeleid

Delft, CE, maart 2010 | Opdrachtgever: Ministerie van VROM.

http://www.rwsleefomgeving.nl/publish/pages/91250/milieuanalyses_textiel_ce_2010.pdf

Factsheets Corporate Social Responsibility: People, Planet & Profit! (Engelstalig)

Verschillende onderzoeksresultaten over de Impact van Textiel op het milieu (2010)

<http://www.modint.nl/cms/showpage.aspx?id=1027>

Onderzoek TNS-NIPO naar de opvattingen van de consument over textielinzameling (2007)

<http://www.milieucentraal.nl/perskamer/persberichten/2012/kennisgebrek-hergebruik-textiel-leidt-tot-verspilling/>

Opdrachtgever: Milieu Centraal

Charitatieve textielinzameling in het nauw

<http://www.lejeune.nl/nieuws/charitatieve-textielinzameling-in-het-nauw/>

Onderzoek TNS NIPO | Kansen voor Textiel (2012)

Bevordering recycling belangrijk onderdeel van strategie duurzamer textiel

http://www.duurzaamheidsdialoog.nl/uploads/5/7/9/0/5790409/textielrecycling_draagt_bij_aan_duurzamer_consumentengedrag.pdf

De Goede Doelen waar de charitatieve inzamelaars de opbrengst van textielinzameling aan doneren blijken veel consumenten te motiveren om het textiel apart in te leveren.

Watervoetafdruk van kleding/textiel

http://www.crem.nl/files/upload/documents/downloads/file/boekje_waterfoot.pdf

Algemene informatie over textielrecycling

www.textielrecycling.nl

Presentatie Europese richtlijnen

[Illegaal transport van Gemeentelijk Textielafval](#)

Website behorend bij de landelijke Green Deal Textiel

<http://www.fashion2.nl/>